

ЦИФРОВІЗАЦІЯ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ НА ЗАСАДАХ ФІЛОСОФІЇ ДОБРОТВОРЕННЯ

Сучасному етапу розвитку суспільства притаманні динамічні перетворення в освіті, спрямовані на оновлення організаційних засад, змісту освіти, методів навчання, моделей взаємовідносин між вчителем і учнем та ін., що спроможні задовольнити потреби кожного учасника навчального процесу, незалежно від індивідуальних особливостей. Серед важливих тенденцій варто відзначити гуманізацію, демократизацію, цифровізацію, неперервність навчання (навчання впродовж життя) тощо.

Мета нашого дослідження – охарактеризувати явище цифровізації інклюзивної освіти, що є складником і закономірним наслідком гуманізації освіти в цілому.

Гуманізація освіти та навчання розглядається в роботах вітчизняних і закордонних учених за напрямками: проблеми особистісно орієнтованого навчання (М. Алексєєв, Г. Балл, І. Бех, О. Бондаревська, О. Дубасенюк, С. Кульневич, С. Максименко, О. Пехота, О. Савченко, І. Якиманська, Яценко та ін.), взаємини в педагогічному колективі (В. Акіменко, Л. Бутенко, Л. Волченко, М. Левківський, В. Малахов, О. Назаренко, І. Романишин, Н. Щуркова та ін.), проблеми становлення духовного складника людини (К. Абульханова-Славська, В. Біблер, В. Демиденко, І. Зязюн, В. Оржеховська, В. Федотова та ін.).

У загальному сенсі гуманізація освіти базується на підтримці самобутності кожної особистості, поваги до себе й інших, здатності до самовдосконалення. Вона сприяє поглибленню диференціації освіти

відповідно до інтересів, нахилів, можливостей і здібностей учнів/студентів. І. Зязюн, робота якого була пронизана ідеями гуманізму, людиноцентризму й філософії добротворення, стверджував, що основою життєзабезпечення людини є свобода, справедливість, гідність особистості, її невід’ємне право на життя і соціальний захист, культурне і політичне самовизначення [3]. При цьому вчений тлумачив поняття освіти як сферу «соціокультурної життєдіяльності, де реалізується становлення духовно зрілої, моральної особистості, здатної відповідати за долю держави, її народу, нації, культури, захищати загальнолюдські цінності, творити цілісний, гуманний світ за “людською мірою”» [3].

Очевидно, освіта є тією сферою, що формує людину не лише в її фахових, компетентнісних рисах, а й у загальнолюдських, гуманістичних, морально-етичних. Процес соціалізації, набуття досвіду комунікації проходить більш ємко. Тому важливо забезпечити кожній людині доступ до якісної освіти з самих ранніх років, що матиме позитивний вплив на їх подальше навчання й соціалізацію. Так, згідно з результатами дослідження Національного об’єднаного комітету з питань навчання дітей з особливими потребами США (National Joint Committee on Learning Disabilities), було встановлено, що діти з особливостями психофізичного розвитку (ОПФР), які мали доступ до якісних освітніх послуг у ранньому віці, демонструють більш високі навчальні результати у початковій школі (не лише відносно набутих знань, а й навичок соціальної взаємодії) [4; 5].

В умовах повсюдної цифровізації доцільно застосовувати новітні технології таким чином, щоби їхні потужності сприяли поглибленню гуманістичних настроїв, урізноманітнювали шляхи й можливості здобуття освіти і професійного досвіду для всіх без виключення верств населення, підтримували реалізацію інклюзивної освіти – освіти для всіх і кожного, незалежно від психофізичного, соціального чи ін. стану. Так, сучасні цифрові засоби надають низку переваг:

- для педагогів – можливість віддалено комунікувати з колегами, вивчати провідний педагогічний досвід та поширювати власний; вдосконалювати власні навички використання ІКТ для підтримки ефективної роботи з учнями/студентами; більше можливостей для підготовки дидактичних матеріалів, наочності;

- для учнів/студентів – незалежний доступ до навчальних відомостей; можливість виконувати навчальні завдання у власному темпі (в асинхронному режимі); можливість використовувати ІКТ в якості компенсаторного засобу, отримати доступ до навчальних відомостей в альтернативний спосіб та ін.

На сьогодні світовою спільнотою, зокрема за участю Європейської Комісії, реалізується низка гуманістичних ініціатив, спрямованих на забезпечення рівного доступу до освіти й технологій кожного громадянина. Головним чином, вони зосереджені за такими основними напрямками:

- забезпечення доступності ІКТ (комп'ютерних і мережних технологій, телефонії та ін.) – соціальні проєкти, системи гнучкого кредитування, універсальний дизайн тощо;

- забезпечення доступності асистивних, або допоміжних технологій (assistive technologies) – надання можливості громадянам з ОПФР отримувати інформацію та взаємодіяти в альтернативний доступний спосіб;

- розвиток цифрової компетентності – незалежно від вікової категорії та професії (не обов'язково пов'язаної з ІКТ);

- соціальна та електронна інклюзія – збільшення участі кожного громадянина в соціальних процесах незалежно від їхніх особливостей (національності, раси, статків, статі, соціального становища, функціональних обмежень тощо).

Сьогодні провідні ідеї видатних учених, таких як І. Зязюн, набувають нових можливостей для втілення завдяки цифровим засобам. Гуманістичні напрями реалізуються через запровадження електронної інклюзії,

підтримки доступної освіти і технологій для кожного громадянина. Чимало світових компаній фінансують соціальні і благодійні проекти, спрямовані на подолання цифрового розриву й забезпечення участі якомога ширших верств населення в інформаційному суспільстві.

Ідеї педагогіки добра, філософії добротворення І. Зязюна знаходять продовження в дослідженнях його послідовників [1; 2]. Вбачаємо перспективним поглиблення даної тематики у напрямі вивчення сучасних зарубіжних підходів реалізації інклюзії з використанням цифрових засобів.

Використані джерела

1. Биков В., Лещенко М. Цифрова гуманістична педагогіка відкритої освіти. *Теорія і практика управління соціальними системами*. 2016. № 4. С. 115–130.

2. Биков В., Лещенко, М. Тимчук Л. Цифрова гуманістична педагогіка. Київ : ПТЗН НАПН України. 2017. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/710669/1/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%A6%D0%93%D0%9F.pdf> (дата звернення: 27.05.2020).

3. Зязюн І. Освітні парадигми та педагогічні технології у вимірах філософії освіти. *Наук. вісн. Миколаївського державного університету імені В. О. Сухомлинського. Сер. : Педагогічні науки*. 2011. Вип. 1.33. С. 22–27.

4. Носенко Ю., Матюх Ж. Зарубіжний досвід використання інформаційно-комунікаційних технологій в інклюзивній дошкільній освіті. *Нова педагогічна думка*. 2015. № 4. С. 95–102.

5. Learning Disabilities and Young Children: Identification and Intervention National Joint Committee on Learning Disabilities. URL: <http://www.ldonline.org/article/11511/> (Accessed on 27.05.2020).